

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XII. De sensibus internis. Usus opinionum. Bonis cogitationibus mens
imbuenda. De coërcendo appetitu sensitivo ejusque pravis affectionibus.
Variae ad id praeceptiones

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

propriam existimationem in aliorum judiciis reponere? Quicquid alii de te dicant, te oportet bonum esse: haud aliter quàm si aurum vel smaragdus dicerent, quicquid alii dicant, me aurum esse, me smaragdum oportet & colorem meum servare. Si quis dulci ac limpidò fonti convitium faciat, an propterea cessabit puram aquam scaturire? Et si quis lutum injiciat, nonnè statim eluet ac dissipabit? Ita nec tu tranquillum animi statum turbare debes, etsi mali te lacerent & calumnientur. Exigua sui æstimatio est ad omnem rumorem commoveri. Pueri os parentum feriunt, matris crines turbavit infans, momordit ubera, laceravit genas & sputo asperxit: & nihil horum contumeliam dicimus, quia qui fecit contemnere minimè potest. Quem itaque animum habent parentes adversus pueros, eundem habe adversus eos, qui te calumniantur. Si te semel eo dimiseris, ut injuriâ movearis, eum qui fecit honorabis. Necessè est enim ut ab eo suspici gaudeas, à quo contemni molestè fers. Hoc autem est vitium animi contrahenris se & descendens. Infelix semper eris, si te putas posse contemni.

CAP. XII. *De sensibus internis. Vfus opinionum. Bonis cogitationibus mens imbuenda. De coërcendo appetitus sensitivo, ejusque pravis affectionibus. Variæ ad id præceptiones.*

I. IN hoc præcipuus sapientiæ cardo vertitur, ut nulla opinio menti tuæ inseratur, quæ vel naturæ vel rationi inconsequens sit. Quare omnibus rejectis adversus phantasiæ motus exerceri debes, sicut Dialectici adversus sophisticas captiones. Obiit filius. Non est hoc in nostra potestate, malum non est. Pater illum exheredavit. Et hoc, cum arbitrii nostri non sit, malum non est. At rem illam ægrè tulit. Hoc nostri arbitrii est, ideò malum fortiter tulit. Nostri arbitrii est & bonum. His si assueveris, proficies. Amicus in carcerem ductus est. Quid accidit? nihil, nisi quòd in carcerem ductus est. De suo autem

quisque addit, malè cum illo actum esse. Corrige opinionem & omnia tranquilla sunt. Sicut furiosum ligamus, ne cui noceat: ita coërcenda phantasia, ne falsis opinionibus obruat mentem. Hæc tanquam fera indomita propriis sese & quocunque libuerit per summam licentiam divagatur, garrula, fugax, quietis impatiens, novitate rerum lætissima, nec agnoscens moderationem. Huic igitur studio sedulam operam navare debes, ut eam teneas & alliges, ac in uno figas, ne cogitationes tuæ, animique decreta semper ex opinione suspensa sint. Quæcumque sunt extra animum tuum, nihil pertinent ad te.

2. Quicquid se tibi cogitandum offert examina diligenter, quo tecum ipse disserere possis, quæ sit ejus rei nudæ, & ab omnibus aliis separata natura, quæ proprietates, quis finis, quæ circumstantiæ, quæ utilitas: an ad te spectet, sitque in tua potestate, nec ne: alioquin nullum ei accessum præbeas, eique repugna, quantum potes. Deus intimè præsens occultissima cordis tui clarissimè perspicit, nihilque tam abditum est, quod oculis ejus pervium non sit. Vide, ne coram ipso ea volvas in mente, quæ coram honesto viro loqui erubesceres. Sint cogitationes tuæ placidæ, simplices, puræ, omnisque malitiæ expertes. Tales sint, ut subito interrogatus quid cogites, possis sine pudore palam facere quod intus latet in corde. Pudeat cogitare, quod pudet loqui. Malis cogitationibus aditum obstrues, si bonis semper occuperis.

3. Nihil æquè noxium animæ, nihil magis contrarium quam inferior, brutalis & sensitivus appetitus. Hic fons est omnium scelerum & imperfectionum; hic hostis quem semper timere, semper impugnare debes, donec rationis imperio, quantum in hac vita fieri potest, subiciatur. Nulla hinc requies, nullum otium datur. Sine fine & sine modo pugnandum, quia nec finem, nec modum adversarius habet. Latet hic intra te, imo tu ipse tibi hostis es, potentior quàm Xerxis exercitus. Custodi à te ipso animam tuam. Fortius est te invadere, quàm urbes;

tui potiri, quàm rerum. Non exigo ut pravas affectiones omninò conteras & ad nihilum redigas; sed ut eas regere discas. Satis præstiterit ratio, si eas compescat & moderetur. Iniqui fuere Stoici, qui omnes affectus tanquam malos infamarunt. Mala non est, nec supervacua supellex naturæ. Tollit omnem virtutem, qui omnes tollit affectiones. Nullæ sunt victoriæ, ubi nullum certamen.

4. Difficilis sanè hæc lucta est & prælium anceps: affectus enim nascuntur nobiscum & ratio multis post annis subsequitur, quando illi jam dominantur & voluntas sine repugnantia eis paret specie boni inaniter delusa: donec ratio successu temporis & experienciâ instauratis viribus suum agnoscat dominandi jus & affectum tyrannidi obistere incipiat: & primi quidem naturæ motus inemendabiles sunt; sed attendere tibi ipsi summa vigilantia debes & cum primum te perturbari animadvertis, tunc ratione quasi fræno eam commotionem coercere. Facilius est iniitiis resistere, quàm impetum gubernare. Brevis tempore ad magnam animi tranquillitatem pervenies, si casus omnes circumspexeris, antequam eveniant, ut te paratum hostis aggrediatur. Serò animus ad remedia post pericula instruitur. Tum pauca agere & loqui discere; nam si ex his, quæ plurima loqueris & facis, ea tollas quæ necessaria non sunt, pauciores senties animi perturbationes. Neque dicas, hoc parum est, hoc nihil refert. Maximum enim est, licet minimum videatur, quod est initium virtutis & perfectionis.

5. Homo vetus à peccatoris Adæ infecto semine trahens originem, si quasi quædam arbor consideretur, habet pro radice amorem sui, pro trunco propensionem ad malum, pro ramis perturbationes, pro foliis vitiosos habitus, pro fructibus opera, verba & cogitationes, quæ divinæ legi adversantur. Ne igitur rami pravarum affectionum in folia & fructus erumpant, pone securim ad radicem & pessimum tui ipsius amorem extirpa. Si hunc sustuleris, omnem inferioris appetitus vitiosam sobolem

unico ictu excidisti. Tolles autem & eradicabis, si te ipsum spreveris: si verè credideris te unum esse ex millibus, nullâ dote singulari præditum, omnique scientiâ & virtute destitutum: si displicere hominibus & ab illis sperni non metuas: si omni solatio & comodo libenter careas. Servabis te, si benè oderis: perdes, si malè amaveris.

CAP. XIII. *De Amore. Quæ sit ejus natura, quæ causæ, qui effectus. De ejusdem remediis. Addita quædam de Odio.*

1. **A**mor complacentia boni est, illa scilicet prima impressio, quâ afficitur appetitus, dum bonum cognitum ei placet. Hoc cohæret universus orbis, eoque subactio, qui primùm inter affectus locum tenet, facillè reliqua turba debellabitur. Bonus amor illuc tendit, unde sumpsit originem: ad bonum accedit, quia à summo bono procedit. Discute vitam tuam & in statera districti examinis appende cor tuum. Observa quis in eo prævaleat amor: id enim quod in lance dilectionis præponderat, hoc tibi Deus est, hoc idolum quod colis. Ideo præcepit Deus, ut eum toto corde diligeres, præoccupare cupiens tuæ mentis affectus, quia quod diligis ex toto corde, hoc tanquam Deum adoras.

2. Impellunt ad amandum, præter bonitatem & pulchritudinem, sympathia quædam & convenientia morum & animorum: modestia item exterior, industria, nobilitas, doctrina, ingenii perspicacia & alia ejusdem generis corporis & animi ornamenta. Ipse amor magnes amoris est, cui si accedant beneficia, jam cogitur dilectionem rependere, qui nolebat impendere: sunt & quædam naturaliter ad amandum provocantia; nam quibus spiritus lucidiores sunt, cor calidius, subtilior sanguis, quique sunt facili, ac mitinaturâ, ad amorem sunt procli vires.

3. Magna est amoris potentia, in rem amatam transformatur amantem. Quidam sui exitus amor est, quædam à se peregrinatio, quædam spontanea mors. A se ab est
omnis